

รายวิชา ภาษาไทย

รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

เรื่อง เล่าขานเรื่องราว

ครูผู้สอน

ครูวิชุดา

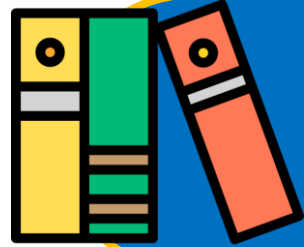
กลิ่นจงกล

ครูแรมเดือน บุญชู

เล่าขานเรื่องราว

จุดประสงค์การเรียนรู้

๑. บอกหลักการเขียนย่อความบทร้อยแก้ว
๒. เขียนย่อความบทร้อยแก้วประเภทนิทาน
๓. การใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างเหมาะสม

นิทาน

กรวดขาว กรวดดำ

เศรษฐีคนหนึ่งชอบใจลูกสาวชาวนา
ยากไร้ผู้หนึ่ง เขาเชิญชานานากับลูกสาวไป
ที่สวนในคฤหาสน์ของเขา เป็นสวนกรวด
กว้างใหญ่ที่มีแต่กรวดสีดำกับสีขาว

เศรษฐีบอกชาวนาว่า ท่านเป็นหนี้สิน
ข้าจำนวนหนึ่ง “แต่หากท่านยกลูกสาว
ให้ข้า ข้าจะยกหนี้สินทั้งหมดให้”
แต่ชาวนาไม่ตกลง

เศรษฐีบอกกว่า ถ้าเช่นนั้นเรามาพนันกัน
ดีไหม ข้าจะหยิบกรวดสองก้อนขึ้นมา
จากสวน ใส่ในถุงผ้านี้ ก้อนหนึ่งสีดำ
ก้อนหนึ่งสีขาว

ให้ลูกสาวของท่านหยีบก่อนกรวดจากถุงนี้
หากนางหยีบได้ก่อนสีขาว ข้าจะยกหนี้สินให้ท่าน
และนางไม่ต้องแต่งงานกับข้า แต่หากนางหยีบได้
ก่อนสีดำ นางต้องแต่งงานกับข้า และแน่นอน
ข้าจะยกหนี้ให้ท่านด้วย ชาวนาตกลอง

เศรษฐีหยิบกวาดสองก้อนใส่ในถุงผ้า หญิงสาว
เหลือบไปเห็นว่ากวาดทั้งสองก้อนนั้นเป็นสีดำ
เธอจะทำอย่างไร หากเธอไม่เปิดโปงความจริง
ก็จะต้องแต่งงานกับเศรษฐีขี้โกง

หากเธอเปิดโปงความจริง เศรษฐีย่อม
เสียน้ำ และยกเลิกเกมนี้ แต่บิดาของเธอ
ก็ต้องเป็นหนี้เศรษฐีต่อไปอีกนาน

ลูกสาวชาวนาเอี่ยมมือลงไปในถุงผ้า หยิบกวาด
ขึ้นมาหนึ่งก้อน พลันเธอปล่อยกวาดในมือร่วง
ลงสู่พื้นกลิ้งหายไปใต้อาซาวและดำของสวนกวาด

เธอมองหน้าเศรษฐีเอ่ยว่า “ขออภัยที่ข้าพลั้งพลาด
ปล่อยหินร่วงหล่น แต่ไม่เป็นไร ในเมื่อท่านใส่กรวด
สีขาวกับสีดำอย่างละก้อนลงไปในถุงนี้ ดังนั้นเมื่อเราเปิด
ถุงออกดูสีกรวดก้อนที่เหลือ ก็ย่อมรู้ทันทีว่า กรวดที่ข้า
หยิบไปเมื่อครูเป็นสีอะไร”

ที่กั้นถุงเป็นกรวดสีดำ “ตั้งนั้นกรวดก้อนที่ข้าทำ
ตกยอมเป็นสีขาว” ชาวนาพื้นสภาพลูกหนี้
และลูกสาวไม่ต้องแต่งงานกับเศรษฐีขี้โกงคนนั้น

ชวนคิดจากกิจกรรม

จากนิทานเรื่อง “กรวดขาว กรวดดำ” ให้ข้อคิด
อะไรกับนักเรียนบ้าง
นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า “ปัญหาทุกปัญหา
ย่อมมีทางแก้ไข หากใช้สติ”

กิจกรรม

ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม กลุ่มละ ๔ - ๕ คน ให้ศึกษา
ใบความรู้ “การเขียนย่อความ” จากนั้นสรุปความรู้
ร่วมกัน

ใบความรู้ การเขียนย่อความ

ใบความรู้ที่ ๑ เรื่อง “การเขียนย่อความ”
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง บทฝึกอ่านกับเรื่องเล่า
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง เล่าขานเรื่องราว
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

ความหมายของการย่อความ

การย่อความ คือ การเก็บใจความสำคัญของเรื่องที่ได้จากการอ่านหรือการฟังมาเขียนใหม่โดยใช้ภาษาของตนเอง เพื่อถ่ายทอดให้เข้าใจง่ายและสะดวกที่จะนำไปใช้ประโยชน์

ประเภทของการย่อความ

๑. การย่อบทความที่เป็นร้อยแก้ว
๒. การย่อบทความที่เป็นร้อยกรอง

วิธีการย่อความ ส่วนที่เป็นเนื้อหา

๑. อ่านบทความที่จะย่อทั้งเรื่องให้เข้าใจโดยตลอด
๒. พยายามจับความคิดของผู้เขียนว่า ต้องการเสนอเรื่องใดเป็นสำคัญ
๓. จับใจความสำคัญของเรื่อง
๔. นำใจความทั้งหมดที่จับได้มาเรียบเรียงใหม่

หลักในการย่อความ

๑. เรียบเรียงใหม่โดยใช้ส่วนภาษาของผู้ย่อเอง
๒. คำที่ยากและยาวให้เปลี่ยนใช้คำธรรมดาที่เข้าใจง่าย
๓. ให้เปลี่ยนสรรพนามบุรุษที่ ๑ และ ๒ เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๓ โดยอาจเอ่ยชื่อแทนสรรพนามบุรุษที่ ๓
๔. ถ้าเป็นบทสนทนาต้องเปลี่ยนเป็นแบบเรื่องเล่า และไม่ควรมีเครื่องหมายคำพูด หรือเครื่องหมายใดๆ
๕. ถ้าเป็นร้อยกรองต้องเปลี่ยนเป็นภาษาธรรมดา
๖. ย่อจดหมายต้องใช้ข้อความบอกเล่า โดยใช้สรรพนามบุรุษที่ ๓ ทั้งหมด
๗. ถ้ามีคำราชาศัพท์ และใจความสำคัญต้องใช้ราชาศัพท์ ให้คงราชาศัพท์นั้นไว้
๘. เนื้อความที่ย่อแล้วไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับของเรื่องเดิม แต่ให้คำนึงถึงการที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายที่สุด และได้ใจความดีที่สุด
๙. ไม่มีชื่อเรื่องต้องตั้งชื่อเรื่องด้วย
๑๐. เขียนให้ถูกต้องตามแบบของการย่อความ

ส่วนประกอบของการย่อความ

ย่อความมีส่วนประกอบสำคัญ ๒ ส่วน คือ

๑. ตอนนำเรื่อง หรือส่วนนำของการย่อความ
๒. ใจความที่ย่อแล้ว

“การเขียนย่อความ”

การย่อความ คือ การเก็บใจความสำคัญของ
เรื่องที่ได้จากการอ่านหรือการฟังมาเขียนใหม่
โดยใช้ภาษาของเราเอง เพื่อถ่ายทอดให้เข้าใจง่าย
และสะดวกที่จะนำไปใช้ประโยชน์

ประเภทของการย่อความ

๑. การย่อบทความที่เป็นร้อยแก้ว
๒. การย่อบทความที่เป็นร้อยกรอง

วิธีการย่อความ ส่วนที่เป็นเนื้อหา

๑. อ่านบทความที่จะย่อทั้งเรื่องให้เข้าใจโดยตลอด
๒. พยายามจับความคิดของผู้เขียนว่า ต้องการเสนอเรื่องใด เป็นสำคัญ
๓. จับใจความสำคัญของเรื่อง
๔. นำใจความทั้งหมดที่จับได้มาเรียบเรียงใหม่

หลักในการย่อความ

๑. เรียบเรียงใหม่โดยใช้สำนวนภาษาของผู้ย่อเอง
๒. คำที่ยากและยาวให้เปลี่ยนใช้คำธรรมดาที่เข้าใจง่าย
๓. ให้เปลี่ยนสรรพนามบุรุษที่ ๑ และ ๒ เป็นสรรพนามบุรุษที่ ๓ โดยอาจเอ่ยชื่อแทนสรรพนามบุรุษที่ ๓

หลักในการย่อความ

๔. ถ้าเป็นบทสนทนาต้องเปลี่ยนเป็นแบบเรื่องเล่า และไม่ควรมีเครื่องหมายคำพูด หรือเครื่องหมายใด ๆ
๕. ถ้าเป็นร้อยกรองต้องเปลี่ยนเป็นภาษาธรรมดา
๖. ย่อจดหมายต้องใช้ข้อความบอกเล่า โดยใช้สรรพนามบุรุษที่ ๓ ทั้งหมด

หลักในการย่อความ

๗. ถ้ามีคำราชาศัพท์ และใจความสำคัญต้องใช้ราชาศัพท์ ให้คงราชาศัพท์นั้นไว้
๘. เนื้อความที่ย่อแล้วไม่จำเป็นต้องเรียงตามลำดับของเรื่องเดิมแต่ให้คำนึงถึง การที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าใจง่ายที่สุดและได้ใจความดีที่สุด
๙. ไม่มีชื่อเรื่องต้องตั้งชื่อเรื่องด้วย
๑๐. เขียนให้ถูกต้องตามแบบของการย่อความ

ส่วนประกอบของการย่อความ

ย่อความมีส่วนประกอบสำคัญ ๒ ส่วน คือ

๑. ตอนนำเรื่อง หรือส่วนนำของการย่อความ
๒. ใจความที่ย่อแล้ว

ตัวอย่างส่วนประกอบ ของการย่อความเป็นนิทาน

นิทานเรื่อง.....ของ.....จาก.....

ส่วนที่ ๑ ความว่า

(ใจความที่ย่อแล้ว).....

ส่วนที่ ๒

ประโยชน์ของการย่อความ

๑. มีประโยชน์ในการบันทึก เช่น บันทึกการประชุมกลุ่มต่าง ๆ ทำให้ผู้อื่นได้ทราบสาระสำคัญในการประชุมครั้งนั้น ๆ

ประโยชน์ของการย่อความ

๒. มีประโยชน์ในการช่วยเตือนความจำ เช่น
จดย่อคำอธิบายของครู จดย่อความรู้จาก การฟัง
และการอ่านทำให้ไม่ต้องอ่านทวนซ้ำทั้งเล่ม

ประโยชน์ของการย่อความ

๓. มีประโยชน์ในการนำไปใช้ เช่น การตอบ
ข้อสอบแบบอัตนัย การเล่าเรื่องย่อให้ผู้อื่นฟังสรุป
อย่างสั้น ๆ ได้ว่า “สะดวกต่อการบันทึก จดจำ
และนำไปใช้”

ลงมือทำ จดจำได้

ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันทำใบงาน

“การย่อความบรรยายเกี่ยวกับประเพณีนิทาน”

ใบงาน

“การย่อความ บทร้อยแก้วประเภทนิทาน”

ใบงานที่ ๑ เรื่อง “การย่อความบทร้อยแก้วประเภทนิทาน”
หน่วยการเรียนรู้ที่ ๒ เรื่อง บทฝึกอ่านกับเรื่องเล่า
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ ๘ เรื่อง เล่าขานเรื่องราว
รายวิชา ภาษาไทย รหัสวิชา ท๒๑๑๐๑ ภาคเรียนที่ ๑ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

คำชี้แจง ให้นักเรียนเขียนย่อความจากเรื่องที่กำหนดให้

ใครจะเป็นหัวหน้า

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว อวัยวะทุกส่วนบนหัวมนุษย์ต่างพูดได้
วันหนึ่ง อวัยวะแต่ละส่วนพูดกันว่า เราควรจะมีหัวหน้าเพื่อช่วยดูแลอวัยวะอื่น ๆ เราจะยกย่องผู้ใด
ขึ้นเป็นหัวหน้าดีนะ

ตาพูดขึ้นก่อนว่า “ยกย่องฉันเป็นหัวหน้าสิ เพราะฉันมองเห็นทุกสิ่ง” พูดขึ้นบ้างว่า
“ยกฉันเป็นหัวหน้าสิ เพราะฉันได้ยินเสียงทุกสิ่ง” จมูกพูดขึ้นบ้างว่า “ให้ฉันเป็นหัวหน้าสิเพราะ
ฉันรับรู้กลิ่นต่าง ๆ ได้ทุกกลิ่น” ส่วนปากไม่ชอบสิ่งที่อวัยวะอื่น ๆ พูด ปากจึงพูดขึ้นว่า “ต้องฉันสิ ยกให้ฉัน
เป็นหัวหน้า ฉันทำสิ่งต่าง ๆ ได้หลายอย่าง ฉันกินก็ได้ พูดก็ได้”

อวัยวะ ตา จมูกและปากต่างต้องการเป็นหัวหน้า ต่างทะเลาะกัน ประท้วงกัน ไม่ทำหน้าที่ที่
เคยทำ ตาไม่ยอมดูทุกสิ่ง จมูกไม่ยอมฟังเสียงทุกเสียง จมูกไม่ยอมดมกลิ่นทุกกลิ่น ปากก็ปิด ไม่กินไม่พูด
สามวันต่อมา ร่างกายก็อ่อนแรงลง อวัยวะทุกส่วนป่วยหนักใกล้ตาย

อวัยวะเหล่านั้นจึงคิดได้ว่า “เราไม่ควรทะเลาะกัน แข่งแย่งกัน การแข่งแย่งกันเป็นใหญ่นั้น มีแต่
จะเกิดความเสียหาย อวัยวะจะมาพูดคุยกันใหม่ ต่างตกลงกันว่า ต่อไปเราจะทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุด
ไม่รอคำสั่งไม่แข่งแย่งและไม่เกียจกัน

นับจากวันนั้น อวัยวะแต่ละส่วนก็อยู่ร่วมกันอย่างราบรื่นและเป็นสุข

หนังสือนิทานเด็กชายแดน ของสำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. หน้า ๒๘ - ๒๙

ชื่อ-สกุล..... ชั้น..... เลขที่.....

ชวนคิดช่วงท้าย

“การย่อความสำคัญอย่างไร”

คำไหนใช้ถูก

อัคนิน

อัคนี

อัคนี, อัคนี

- (๑) [อัคนี, อัคนี, อัคนี, อัคนี] น. ไฟ (ส. อคฺนิ; ป. อคฺคิ).
(๒) น. ชื่อเทพแห่งไฟ. (ส. อคฺนิ; ป. อคฺคิ).

พิธีจุดเปลวอัคนี : นายธีรุต ฉ่ำทรัพย์

แหล่งที่มา : <https://dictionary.orst.go.th/พจนานุกรม> ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.๒๕๕๔ สืบค้นเมื่อ ๒๕ เมษายน ๒๕๖๕

บทเรียนครึ่งต่อไป

แพรวพราวทัศนะ (๑)

ดาวน์โหลดเอกสารได้ที่ www.dltv.ac.th

รายวิชาภาษาไทย
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑

